COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 11.12.2025
COM(2025) 749 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

privind revizuirea Directivei (UE) 2017/1564 (Directiva Marrakesh) și a Regulamentului (UE) 2017/1563 (Regulamentul Marrakesh)

{SWD(2025) 406 final}

I. INTRODUCERE

Recunoscând impactul negativ semnificativ al accesului limitat la materiale scrise într-o formă accesibilă sau al „penuriei de cărți” asupra participării în societate a persoanelor cu handicap și a accesului acestora la educație, în 2013, statele membre ale Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale au adoptat Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate („Tratatul de la Marrakesh”) ([1]).

Tratatul a introdus limitări și excepții obligatorii de la drepturile de autor în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere și cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, pentru a permite reproducerea, distribuirea și punerea la dispoziție a operelor (cum ar fi texte, notații și ilustrații aferente acestora, pe orice tip de suport, inclusiv în cărțile audio) în exemplare în format accesibil. Tratatul permite, de asemenea, schimbul transfrontalier al acestor exemplare ([2]).

Uniunea Europeană a semnat Tratatul de la Marrakesh în 2014 ([3]) și l-a încheiat în februarie 2018 ([4]). Directiva (UE) 2017/1564 privind anumite utilizări permise ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate ([5]) (denumită în continuare „Directiva Marrakesh”) și Regulamentul (UE) 2017/1563 privind schimbul transfrontalier între Uniune și țările terțe de exemplare în format accesibil ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate ([6]) (denumit în continuare „Regulamentul Marrakesh”) au adus adaptările necesare în dreptul Uniunii în urma aderării Uniunii Europene la Tratatul de la Marrakesh al OMPI. Directiva și Regulamentul Marrakesh urmăresc să sporească disponibilitatea exemplarelor de cărți și de alte materiale imprimate în formate accesibile în

([1]) Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate a intrat în vigoare în septembrie 2016.

([2]) https://www.wipo.int/treaties/en/ip/marrakesh/summary_marrakesh.html.

([3]) Decizia Consiliului din 14 aprilie 2014 privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate.

([4]) Decizia (UE) 2018/254 a Consiliului din 15 februarie 2018 privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Tratatului de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. Ratificarea a avut loc în octombrie 2018.

([5]) Directiva (UE) 2017/1564 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2017 privind anumite utilizări permise ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1564.

([6]) Regulamentul (UE) 2017/1563 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 septembrie 2017 privind schimbul transfrontalier între Uniune și țările terțe de exemplare în format accesibil ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32017R1563.

beneficiul persoanelor cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, precum și să îmbunătățească circulația transfrontalieră a acestor exemplare în format accesibil. Directiva Marrakesh trebuia să fie transpusă până la 11 octombrie 2018. Regulamentul Marrakesh se aplică din 12 octombrie 2018.

Articolul 10 alineatul (1) din Directiva Marrakesh și articolul 7 din Regulamentul Marrakesh prevăd obligația Comisiei de a realiza o evaluare a acestor instrumente până la 11 octombrie 2023 ([7]) și de a propune modificări, după caz. Scopul acestei evaluări este de a analiza măsura în care Directiva Marrakesh și Regulamentul Marrakesh și-au îndeplinit cu succes obiectivele, sunt eficiente, relevante pentru nevoile beneficiarilor, coerente cu politica Uniunii Europene (UE) și cu angajamentele internaționale și au demonstrat valoarea adăugată a UE. În special, evaluarea analizează modul în care aceste două instrumente juridice au avut un impact asupra disponibilității exemplarelor în format accesibil ale operelor care intră în domeniul său de aplicare și au contribuit la facilitarea schimbului transfrontalier de astfel de exemplare.

Astfel cum se prevede la articolul 10 alineatul (1) din Directiva Marrakesh, evaluarea include în mod specific o analiză a impactului sistemelor de compensare existente în anumite state membre asupra disponibilității exemplarelor în format accesibil și asupra schimburilor transfrontaliere de astfel de exemplare. În plus, evaluarea ia în considerare posibilul impact al normelor prevăzute în Directiva Marrakesh și în Regulamentul Marrakesh asupra disponibilității comerciale a anumitor opere sau a altor obiecte ale protecției în formate accesibile pentru persoanele beneficiare, precum și relevanța acestora în contextul altor domenii de politică legate de accesibilitatea operelor publicate, în special Actul european privind accesibilitatea („AEA”) ([8]).

Înainte de adoptarea Tratatului de la Marrakesh, Directiva 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională ([9]) acorda statelor membre posibilitatea de a prevedea în legislațiile lor naționale o excepție de la drepturile de autor și drepturile conexe sau o limitare a acestor drepturi în folosul persoanelor cu handicap, pentru utilizări de natură necomercială, care au legătură directă cu acel handicap, în măsura impusă de handicapul specific. Toate statele membre au făcut uz de această posibilitate într-o anumită măsură ([10]). Cu toate acestea, întrucât

([7]) S-au înregistrat întârzieri în publicarea prezentului raport din cauza timpului necesar pentru elaborarea raportului de evaluare și a documentului de lucru al serviciilor Comisiei în paralel cu alte activități în domeniul dreptului de autor.

([8]) Directiva (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0882; AEA urmărește, printre altele, să armonizeze cerințele de accesibilitate pentru cărțile electronice introduse pe piața UE după 28 iunie 2025.

([9]) Articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, JO L 167, 22.6.2001, p. 10.

([10]) Propunere de DIRECTIVĂ A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI privind anumite utilizări permise ale operelor și altor obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate și de

Directiva 2001/29/CE nu prevede decât cerințe minime, lăsând statelor membre sarcina de a defini condițiile detaliate de aplicare a excepției ([11]), au existat divergențe în ceea ce privește domeniul de aplicare al excepției ([12]), care, la rândul lor, au afectat schimbul transfrontalier de exemplare în format accesibil ([13]).

Punerea în aplicare a Tratatului de la Marrakesh în dreptul Uniunii a condus la instituirea unor norme armonizate la nivelul UE care permit persoanelor nevăzătoare sau cu deficiențe de vedere ce nu pot fi corectate pentru a obține o funcție vizuală sensibil echivalentă cu cea a unei persoane fără astfel de deficiențe, persoanelor care au un handicap de percepție ori de citire sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate să realizeze copii ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor fără autorizarea titularului de drepturi, în beneficiul persoanelor cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. Prin urmare, operele care se prezintă sub formă de cărți, ziare, reviste sau alte tipuri de scrieri, notații, inclusiv partituri, precum și ilustrațiile aferente acestora, pe orice suport, pot fi transformate în exemplare în format accesibil, cum ar fi Braille, audio sau în format mare, de către beneficiari și persoanele care acționează în numele acestora. În plus, Directiva Marrakesh prevede că anumite organisme pot desfășura acțiuni în numele beneficiarilor. Aceste organisme sunt entități autorizate, care sunt organizații publice sau private, în special bibliotecile, instituțiile de învățământ și alte organizații fără scop lucrativ, care au unul dintre principalele obiecte de activitate sau una dintre principalele obligații instituționale, sau ca parte a misiunilor lor de interes public, deservirea persoanelor cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. Entitățile autorizate pot realiza un exemplar în format accesibil al unei opere sau al unui alt obiect al protecției la care au acces în mod legal și pot comunica, pune la dispoziție, distribui sau împrumuta, fără scop lucrativ, un exemplar în format accesibil către un beneficiar sau o altă entitate autorizată în scopul utilizării exclusive de către un beneficiar. Entitățile autorizate au obligația de a stabili practici de prevenire a difuzării neautorizate a operelor. Directiva Marrakesh include o dispoziție care permite schimbul transfrontalier de exemplare în format accesibil pe piața internă. Acest lucru este completat de Regulamentul Marrakesh, care permite schimburile transfrontaliere cu țările terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh.

Directiva Marrakesh permite statelor membre să mențină sau să introducă sisteme de compensare pentru utilizările permise în temeiul directivei și care sunt întreprinse de entități autorizate stabilite pe teritoriul lor. Până în prezent, există sisteme de compensare în șase state membre ([14]). Alte două state membre au introdus posibilitatea de a avea un sistem de

---

modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, 2016/0278 (COD); COM(2016) 596 final, 14.9.2016, p. 6.

([11]) Expunere de motive – Propunere de DIRECTIVĂ A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, Bruxelles, 97/0359 (COD), COM(97) 628 final, 10.12.1997, p. 32.

([12]) *Study on the application of Directive 2001/29/EC on copyright and related rights in the information society* (Studiu referitor la aplicarea Directivei 2001/29/CE privind drepturile de autor și drepturile conexe în societatea informațională – Directiva Infosoc), 2013, p. 428, disponibil la adresa: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9ebb5084-ea89-4b3e-bda2-33816f11425b.

([13]) Idem, p. 437.

([14]) O prezentare generală a statelor membre care dețin sisteme de compensare este disponibilă în documentul de lucru al serviciilor Comisiei și în studiu, p. 43.

compensare în cazul în care există un prejudiciu adus intereselor titularilor de drepturi, dar nu au făcut uz de această opțiune până în prezent ([15]).

Legiuitorul UE a decis să nu pună în aplicare opțiunea prevăzută în Tratatul de la Marrakesh de a limita sau de a excepta operele care, în formatul accesibil specific, nu pot fi obținute în condiții comerciale rezonabile pentru persoanele beneficiare de pe piața respectivă. S-a considerat că impunerea unei astfel de obligații entităților autorizate ar aduce atingere securității juridice și, prin urmare, ar afecta, în cele din urmă, disponibilitatea operelor pentru beneficiari ([16]). Statele membre nu sunt autorizate să introducă cerințe suplimentare pentru entitățile autorizate, cum ar fi verificarea prealabilă a disponibilității comerciale a operelor în formate accesibile. Două state membre par să fi instituit dispoziții care ar putea determina entitățile autorizate să verifice disponibilitatea comercială sau ar putea crea o lipsă de claritate în această privință ([17]). Comisia va analiza în continuare aceste aspecte.

Entitățile autorizate nu fac obiectul unei proceduri de **autorizare** pentru utilizările care intră sub incidența cadrului. Cu toate acestea, după cum s-a menționat mai sus, acestea se limitează la categorii specifice, enumerate la articolul 2 alineatul (4). Directiva Marrakesh clarifică faptul că cerințele de autorizare și de recunoaștere pe care statele membre le pot aplica entităților autorizate, cum ar fi cele legate de prestarea de servicii cu caracter general pentru persoanele beneficiare, nu ar trebui să aibă ca efect împiedicarea acestora să desfășoare activitățile permise de directivă. Punerea în aplicare a directivei a condus la eliminarea, într-un stat membru ([18]), a obligației entităților autorizate de a se înregistra la autoritățile naționale, în timp ce, în unele state membre ([19]), entitățile autorizate trebuie să notifice autorităților naționale statutul lor de entitate autorizată și datele lor de contact ([20]).

În plus, entitățile autorizate sunt încurajate să își transmită în mod voluntar datele de contact statelor membre în care sunt stabilite dacă desfășoară schimburi pe piața internă sau dacă importă sau exportă exemplare în format accesibil în temeiul Regulamentului Marrakesh. Statele membre transmit aceste informații Comisiei, care le pune la dispoziția publicului ([21]).

Directiva nu include nicio cerință specifică de **monitorizare**. Consultarea statelor membre nu oferă o imagine cuprinzătoare, dar a arătat că, în unele state membre, entitățile autorizate transmit rapoarte periodice autorității relevante sau fac obiectul unor controale ad-hoc. În același timp, într-un stat membru nu au fost disponibile informații privind punerea în aplicare a normelor Marrakesh din cauza lipsei de informații privind entitățile autorizate care funcționează în țara respectivă ([22]).

([15]) A se vedea studiul, p. 43.
([16]) A se vedea considerentul 14 prima teză.
([17]) A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei, p. 14.
([18]) A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei, p. 15.
([19]) A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei, p. 15.
([20]) Informații cu privire la acest aspect din cadrul activităților de consultare nu au fost disponibile pentru toate statele membre.
([21]) Lista este disponibilă la adresa https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/authorised-entities-context-directive-eu-20171564.
([22]) A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei, p. 16.

II. METODOLOGIE

Evaluarea se bazează pe un studiu justificativ, care a fost lansat în aprilie 2023 și a fost finalizat în primăvara anului 2024. Datele au fost colectate prin cercetare documentară, activități de consultare cu statele membre [care trebuie să furnizeze informații în conformitate cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva Marrakesh] și cu părțile interesate, prin intermediul unei consultări specifice și al unor interviuri aprofundate desfășurate în cadrul studiului justificativ ([23]). Opiniile publicului au fost, de asemenea, primite prin intermediul unei cereri de contribuții ([24]).

În conformitate cu Directiva și Regulamentul Marrakesh, în procesul de evaluare s-a ținut seama de opiniile actorilor relevanți ai societății civile și ale organizațiilor neguvernamentale, inclusiv ale organizațiilor care reprezintă persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. În special, activitățile de consultare (consultare specifică, în interviuri aprofundate) au vizat, pe lângă entitățile autorizate, mai multe organizații care reprezintă persoanele cu handicap. Invitația de a participa la consultarea specifică a fost transmisă și organizațiilor care reprezintă persoanele în vârstă, dar numai o astfel de organizație a răspuns. În plus, mai multe organizații care reprezintă persoanele cu handicap și-au transmis opiniile în contextul cererii de contribuții ([25]). Consultarea specifică și cererea de contribuții au fost puse la dispoziția persoanelor cu handicap.

III. EFICACITATE

Pentru a analiza dacă intervenția a fost eficace, evaluarea a analizat dacă Directiva și Regulamentul Marrakesh au îmbunătățit disponibilitatea exemplarelor în format accesibil în UE și schimburile transfrontaliere ale acestora în interiorul UE și cu țările terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh. Evaluarea a analizat, de asemenea, dacă există factori care au afectat progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor și dacă au existat consecințe neașteptate și nedorite. În cele din urmă, evaluarea a analizat impactul sistemelor de compensare asupra disponibilității exemplarelor în format accesibil și asupra schimbului transfrontalier de astfel de exemplare.

Datele cantitative obținute pentru evaluare de la un eșantion de entități autorizate au arătat că numărul de titluri în format accesibil disponibile în colecțiile acestor instituții a crescut cu peste 50 % din 2018. Datele nu sunt suficiente pentru a determina din punct de vedere cantitativ măsura în care normele armonizate prin Directiva Marrakesh au îmbunătățit producerea de exemplare în format accesibil de către entitățile autorizate, în comparație cu ceea ce ar fi fost posibil în temeiul legislațiilor naționale adoptate în temeiul

([23]) Consultarea specifică a avut loc între 22 iunie și 11 august 2023 și poate fi găsită la adresa: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/consultations/targeted-stakeholder-consultation-application-marrakesh-directive-and-regulation.

([24]) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13615-EU-copyright-law-for-blind-and-visually-impaired-people-evaluation-of-the-Marrakesh-Directive-and-Regulation_ro.

([25]) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13615-EU-copyright-law-for-blind-and-visually-impaired-people-evaluation-of-the-Marrakesh-Directive-and-Regulation_ro.

Directivei 2001/29/CE InfoSoc. De asemenea, trebuie să se ia în considerare faptul că, indiferent de cadrul privind dreptul de autor, este mai probabil ca constrângerile bugetare și capacitățile tehnologice să determine capacitățile de producție ale entităților autorizate. Cu toate acestea, datele calitative colectate în cadrul consultării specifice arată că, în opinia părților interesate, cadrul Marrakesh a avut un impact pozitiv asupra disponibilității formatelor accesibile. Cercetarea academică efectuată în 2022 a evidențiat, de asemenea, o creștere percepută a disponibilității operelor accesibile. Potrivit cercetării, cadrul Marrakesh a facilitat în special transformarea materialelor imprimate în format Braille, dar a avut un impact redus asupra accesului la cărțile electronice ([26]).

În plus, pot fi identificate anumite impacturi cantitative ca efect al armonizării excepției din Directiva Marrakesh. În perioada de referință s-a înregistrat o creștere cu aproximativ 39 % a numărului de utilizatori (beneficiari) înregistrați la entitățile autorizate care au furnizat date. Această creștere poate fi corelată cu armonizarea, în temeiul Directivei Marrakesh, a categoriilor de beneficiari, ceea ce conduce, în unele state membre, la extinderea sferei beneficiarilor în comparație cu ceea ce era anterior în vigoare la nivel național. Astfel cum reiese, de exemplu, din răspunsurile la consultarea publică a UE din 2014 ([27]), nu toate excepțiile existente la nivel național înainte de adoptarea Directivei și a Regulamentului Marrakesh acopereau handicapul de citire, în timp ce, în prezent, acestea intră în domeniul de aplicare.

În ceea ce privește schimburile transfrontaliere, ratificarea de către UE a Tratatului de la Marrakesh a făcut posibilă cooperarea cu entitățile autorizate din toate statele membre și cu părțile contractante din țările terțe, inclusiv prin facilitarea accesului la ABC Global Book Service, care sprijină punerea în aplicare a Tratatului de la Marrakesh ([28]).

Schimbul transfrontalier în interiorul UE și cu țările terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh s-a ridicat, în medie, la 16,3 % din totalul titlurilor deținute în 2023 de entitățile autorizate care au furnizat date, în creștere de la 12,7 % din titlurile provenite din UE și din țările terțe în 2018. Țările care au o limbă comună tind să aibă o rată mai mare de titluri importate, deoarece utilizatorii preferă de obicei operele în propria lor limbă. Cărțile în limbi străine, deși reprezintă o parte mai mică din colecția entităților autorizate, sunt, în marea majoritate a cazurilor, obținute prin schimburi transfrontaliere. Titlurile importate sunt

([26]) Ferri, D. *The Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled in the European Union: Reflecting on Its Implementation and Gauging Its Impact from a Disability Perspective* (Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate în Uniunea Europeană: reflecții asupra punerii sale în aplicare și măsurarea impactului său din perspectiva dizabilității), *IIC* 55, 89-109 (2024), disponibil la https://doi.org/10.1007/s40319-023-01410-y.

([27]) *Report on the responses to the Public Consultation on the Review of the EU Copyright Rules* (Raport referitor la răspunsurile date în cadrul consultării publice privind revizuirea normelor UE în materie de drepturi de autor), disponibil la adresa https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/modernisation-eu-copyright-rules-useful-documents.

([28]) Catalog online care permite entităților autorizate din statele care l-au ratificat să facă schimb de cărți în formate accesibile fără a solicita autorizarea titularilor de drepturi; a se consulta https://www.accessiblebooksconsortium.org/.

obținute în cea mai mare parte din alte state membre, dar entitățile autorizate importă titluri și din țări terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh. Aceste importuri au atins o cotă de 2,7 % din catalog în 2023 (în creștere de la 2 % în 2018). Entitățile autorizate intervievate în contextul studiului indică faptul că, de obicei, importă opere din Statele Unite ale Americii, Regatul Unit și Canada ([29]). Schimburile pot fi destul de semnificative în cazul anumitor entități autorizate: de exemplu, catalogul unei entități autorizate franceze conține 15 % din titlurile importate din Elveția și Canada ([30]); aceeași entitate autorizată a raportat că a exportat și către țări terțe, în special Canada ([31]). Interviurile cu entitățile autorizate indică, de asemenea, că schimburile cu țări din America Latină și Africa constau în mare parte din exporturi din UE ([32]).

Datele calitative colectate de echipa de studiu prin intermediul consultării specifice susțin opinia potrivit căreia normele armonizate ale UE au un impact asupra schimburilor transfrontaliere, entitățile autorizate și autoritățile naționale considerând că impactul normelor asupra schimburilor transfrontaliere internaționale și din interiorul UE a fost mai important decât asupra producției. Acest lucru poate fi corelat cu raportările entităților autorizate potrivit cărora, deși anumite state membre aveau acorduri de cooperare în vigoare înainte de adoptarea Directivei și a Regulamentului Marrakesh pentru schimbul transfrontalier de exemplare în format accesibil (în special în aceleași zone lingvistice), punerea în aplicare a Directivei și a Regulamentului Marrakesh a permis unora dintre ele să efectueze pentru prima dată astfel de schimburi sau le-a permis să extindă schimburile la un număr mai mare de țări ([33]).

Factori care afectează producerea și schimbul de exemplare în format accesibil

Potrivit răspunsurilor entităților autorizate la consultarea specifică, principalii factori care limitează producția de exemplare în format accesibil sunt legați de finanțarea insuficientă a instituțiilor care produc formatele sau de insuficiența altor resurse (resurse umane, know-how, tehnologie). În ceea ce privește sursele de finanțare, entitățile autorizate se bazează în principal pe finanțare publică sau pe o combinație de finanțare publică și donații. Într-un stat membru, entitatea autorizată este finanțată în principal din venitul brut obținut din comercializarea loteriilor.

Entitățile autorizate de pe piețele mai mici se confruntă, de asemenea, cu constrângeri din cauza capacității limitate de producție, deși se poate observa că, în aceste state membre, bogăția cataloagelor entităților autorizate variază semnificativ, entitățile autorizate din

([29]) A se vedea studiul, p. 76.
([30]) A se vedea studiul, p. 208.
([31]) Din 2014, entitatea autorizată a exportat prin intermediul platformei ABC 13 981 de titluri, 63 % dintre acestea având ca destinație țări terțe (în principal Canada).
([32]) ONCE din Spania a exportat 421 de exemplare în Argentina și Peru în 2023 și 568 de exemplare în Guatemala, Mexic și Argentina (studiul, p. 212). O entitate autorizată franceză a menționat că a exportat exemplare în țările africane direct către beneficiarii din țările africane, din cauza lipsei infrastructurii digitale și fizice a entităților autorizate din țările importatoare – a se vedea studiul, p. 67.
([33]) A se vedea studiul, p. 31.

Finlanda și Danemarca deținând mult mai multe titluri decât entitățile autorizate din Croația sau Lituania.

Sporirea gradului de informare a beneficiarilor (persoanelor cu handicap) cu privire la locul și modul în care pot găsi exemplare în format accesibil a fost, de asemenea, identificată ca fiind dificilă, atât în cadrul consultării specifice, cât și al cererii de contribuții. În cercetarea publicată în 2023 s-a constatat, de asemenea, că beneficiarii și reprezentanții organizațiilor persoanelor cu handicap nu cunoșteau întotdeauna modul în care cadrul de la Marrakesh le poate aduce beneficii ([34]). Articolul sugerează că persoanele nevăzătoare ar putea cunoaște mai bine Tratatul de la Marrakesh decât persoanele cu deficiențe de vedere, lucru care ar putea avea legătură cu diferitele metode utilizate pentru accesarea operelor (de exemplu, utilizarea excepțiilor de la drepturile de autor pentru a produce exemplare în Braille pentru persoanele nevăzătoare, față de utilizarea de amplificatoare vizuale pentru persoanele cu deficiențe de vedere) ([35]).

Anumite entități autorizate au semnalat, de asemenea, importanța accesului beneficiarilor la tehnologia care le permite să utilizeze formate digitale accesibile, care încă este insuficient. Entitățile autorizate au subliniat, de asemenea, importanța satisfacerii diferitelor nevoi ale beneficiarilor, de exemplu prin colaborarea cu rețelele de biblioteci pentru a furniza exemplare fizice beneficiarilor prin intermediul bibliotecii locale.

Prin urmare, deși în perioada de referință numărul beneficiarilor și cel al operelor în format accesibil au crescut, anumiți factori care nu sunt direct legați de normele Marrakesh – în special disponibilitatea resurselor entităților autorizate – sunt percepuți de aceste instituții ca fiind un obstacol în calea furnizării mai multor exemplare accesibile.

Impactul sistemelor de compensare

Sistemele de compensare diferă între cele șase state membre care le-au introdus: în patru state membre, sistemele de compensare sunt limitate fie la anumite sectoare (educația), fie la anumite formate (de exemplu, cărțile audio), fie la anumite moduri de livrare (de exemplu, descărcarea), în timp ce în două state membre sistemul de compensare nu conține astfel de diferențieri și, prin urmare, se aplică utilizărilor de către entitățile autorizate care intră sub incidența Directivei Marrakesh.

([34]) Ferri, Delia și Rossello, Giulia (2023) The Role of the Marrakesh Treaty in Supporting Access to Printed Material for People Who Are Blind or Visually Impaired: *A Critical Discussion of the Results of an Empirical study Conducted in Six European Countries*, *Disabilities* (Rolul Tratatului de la Marrakesh în sprijinirea accesului la materialele imprimate pentru persoanele nevăzătoare sau cu deficiențe de vedere: o discuție critică privind rezultatele unui studiu empiric realizat în șase țări europene, *Dizabilități*) 3 (2), p. 162.

([35]) Ferri, Delia și Rossello, Giulia (2023) *The Role of the Marrakesh Treaty in Supporting Access to Printed Material for People Who Are Blind or Visually Impaired: A Critical Discussion of the Results of an Empirical study Conducted in Six European Countries*, *Disabilities* (Rolul Tratatului de la Marrakesh în sprijinirea accesului la materialele imprimate pentru persoanele nevăzătoare sau cu deficiențe de vedere: o discuție critică privind rezultatele unui studiu empiric realizat în șase țări europene, *Dizabilități*) 3 (2), p. 162.

Studiul a comparat creșterea volumului cataloagelor, în perioada de referință, a 5 entități autorizate prezente în 4 state membre cu sisteme de compensare și a 19 entități autorizate în 12 state membre fără sisteme de compensare. Deși datele arată că volumul total al titlurilor în cele 19 entități autorizate a crescut într-o măsură mai mare decât în cele 5 entități autorizate din statele membre cu sisteme de compensare, datele trebuie tratate cu prudență. După cum explică studiul în sine, datele sunt foarte limitate și ar putea să nu fie reprezentative și nu permit stabilirea unei corelații între lipsa sistemelor de compensare și creșterea volumului de exemplare în formate accesibile. Acest lucru se întâmplă deoarece alți factori pot explica diferența în ceea ce privește rata de creștere a cataloagelor de exemplare în format accesibil, cum ar fi faptul că entitățile autorizate din statele membre care au introdus sisteme de compensare ar fi putut avea deja o colecție extinsă de titluri, în timp ce alte entități autorizate ar fi putut începe să își constituie colecția în perioada de referință. De exemplu, astfel cum s-a menționat anterior, Finlanda și Danemarca (unde există un sistem de compensare) dețin mult mai multe titluri decât entitățile autorizate din Croația sau Lituania, unde nu se aplică niciun sistem de compensare ([36]). În general, lipsa datelor contextuale nu permite să se tragă o concluzie cu privire la impactul acestei comparații.

În răspunsurile lor la cererea de contribuții, opiniile părților interesate diferă de la un grup consultat la altul. Titularii de drepturi subliniază că sistemele de compensare sunt necesare pentru a proteja interesele titularilor de drepturi și ar trebui să reflecte cu acuratețe amploarea și modul de utilizare a formatului accesibil ([37]), în timp ce reprezentanții beneficiarilor susțin că sistemele de compensare ar trebui să fie eliminate ([38]), menționând în special că sistemele de compensare creează bariere și că entitățile autorizate, care lucrează fără scop lucrativ, nu ar trebui să plătească pentru munca pe care editorii ar trebui să o presteze ei înșiși. Doi respondenți care reprezintă beneficiarii consideră că sistemele de compensare contravin spiritului Tratatului de la Marrakesh, în pofida faptului că aceste sisteme sunt permise în mod expres de tratat. Deși Tratatul de la Marrakech permite părților contractante să decidă dacă acordă o remunerație titularilor de drepturi pentru utilizările care intră sub incidența excepției de la dreptul de autor introduse prin Tratatul de la Marrakesh, dreptul Uniunii prevede că posibilitatea ca statele sale membre să prevadă astfel de sisteme de compensare este limitată.

În special, sistemele se pot aplica numai entităților autorizate și nu ar trebui să necesite plăți din partea persoanelor beneficiare (a se vedea considerentul 14). Ca atare, opțiunea prevăzută la articolul 3 alineatul (6) din Directiva Marrakesh acordată de legiuitorul UE statelor membre este conformă cu tratatul.

([36]) 69 021 titluri în Finlanda și 84 000 în Danemarca; 7 727 în Croația și 15 433 în Lituania (a se vedea studiul, p. 215).

([37]) A se vedea răspunsurile la cererea de contribuții din partea, de exemplu, a Consiliului Scriitorilor Europeni, a FEP, a ALIS, disponibile la adresa https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13615-EU-copyright-law-for-blind-and-visually-impaired-people-evaluation-of-the-Marrakesh-Directive-and-Regulation_ro.

([38]) A se vedea răspunsurile la cererea de contribuții, disponibilă la adresa https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13615-EU-copyright-law-for-blind-and-visually-impaired-people-evaluation-of-the-Marrakesh-Directive-and-Regulation_ro.

În plus, percepția impactului sistemelor de compensare pare, de asemenea, să varieze în funcție de modul de concepere și de finanțare a sistemului în statul membru respectiv. Entitățile autorizate din statele membre în care nivelul de finanțare din partea statului acoperă și compensația datorată și în care sistemul de compensare este limitat la anumite tipuri de utilizări sau de opere par mai predispuse să considere că sistemul de compensare nu afectează sau afectează într-o măsură mai limitată producerea de exemplare în format accesibil. În alte state membre cu sisteme de compensare, chiar dacă compensația totală plătită anual este scăzută, impactul poate fi perceput ca fiind important de către părțile interesate dacă bugetul nu este considerat suficient de ridicat (în special dacă entitățile autorizate se bazează pe donații pentru finanțarea lor).

Corelația dintre sistemele de compensare și schimbul transfrontalier este, de asemenea, dificil de cuantificat sau de stabilit, cu atât mai mult cu cât schimburile dintre statele membre și cu țările terțe sunt afectate de diverși factori, legați în special de partajarea unei limbi comune, precum și de utilizarea tehnologiei în anumite cazuri (interoperabilitatea formatelor și a metadatelor) ([39]). Deși nu sunt disponibile date cantitative pentru a determina posibilele efecte, anumite părți interesate susțin că entitățile autorizate desfășoară mai puține schimburi transfrontaliere, în special din cauza incertitudinilor privind aplicarea în cazul difuzării transfrontaliere și a dificultății de a calcula compensația pentru exporturi, ceea ce le-ar putea descuraja să desfășoare astfel de schimburi. Cu toate acestea, astfel de preocupări cu privire la impactul sistemelor de compensare asupra schimbului transfrontalier dintre statele membre par să se concentreze asupra anumitor țări și ar putea fi cauzate de conceperea și aplicarea practică a sistemelor de compensare și de posibila incertitudine pe care aceasta ar putea să o cauzeze. În acest context, este important să se țină seama de faptul că sistemele de compensare ar trebui să se aplice numai utilizărilor de către entitățile autorizate stabilite pe teritoriul statului membru care prevede un astfel de sistem și nu ar trebui să impună plăți din partea entităților autorizate stabilite în alte state membre sau în țări terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh.

Posibile consecințe nedorite – impact potențial asupra pieței comerciale

Întrebarea dacă acest cadru Marrakesh poate avea consecințe asupra pieței comerciale a condus la dispoziția specifică de la articolul 10 alineatul (3) din Directiva Marrakesh. În conformitate cu această dispoziție, un stat membru poate avertiza Comisia dacă are motive întemeiate să considere că punerea în aplicare a directivei a avut un impact negativ semnificativ asupra disponibilității comerciale a operelor sau a altor obiecte ale protecției în format accesibil pentru persoanele beneficiare, furnizând toate probele relevante. Comisia este obligată să ia în considerare astfel de probe atunci când elaborează raportul de evaluare.

La momentul redactării prezentului raport, niciun stat membru nu a prezentat Comisiei probe în conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Directiva Marrakesh.

([39]) A se vedea studiul, p. 76.

Nici datele colectate în procesul de pregătire a acestei evaluări nu au furnizat astfel de probe. Studiul a menționat că există o lipsă de date cuprinzătoare privind piața publicațiilor accesibile ([40]).

În cursul consultării specifice, majoritatea părților interesate consultate nu au identificat un impact negativ al normelor Marrakesh asupra stimulentelor pentru producția comercială. O parte interesată a semnalat un impact indirect pozitiv al cadrului Marrakesh asupra pieței publicațiilor, deoarece consideră că acesta a condus la o coordonare și un schimb sporite între editori și entitățile autorizate ([41]).

Pe baza informațiilor disponibile, nu se poate concluziona că respectivul cadru Marrakesh are un impact negativ semnificativ asupra disponibilității comerciale a operelor în format accesibil. Prin urmare, datele actuale nu justifică o revizuire a abordării actuale privind verificarea disponibilității comerciale a operelor în format accesibil.

Impactul potențial asupra obiectivelor sociale mai ample

Mai multe părți interesate au indicat un impact pozitiv al cadrului Marrakesh asupra unor domenii precum incluziunea socială și egalitatea în general ([42]), dezvoltarea oportunităților de învățare pentru copii și adulți ([43]), precum și munca, cultura și participarea comunității ([44]). Cu toate acestea, este dificil să se stabilească, pe baza datelor disponibile pentru această evaluare, măsura în care cadrul Marrakesh ar fi putut afecta aceste obiective sociale mai ample. Părțile interesate au menționat, de asemenea, dificultățile persistente, care depășesc cadrul Marrakesh, care ar putea afecta aceste obiective, cum ar fi disponibilitatea insuficientă a manualelor în formate accesibile, accesibilitatea insuficientă a platformelor digitale de învățare și necesitatea unei formări adecvate a profesorilor și a bibliotecarilor ([45]).

Schimbul transfrontalier facilitat de cadrul Marrakesh permite trimiterea de opere în formate accesibile emigranților din alte state membre sau satisfacerea nevoilor populațiilor minoritare sau ale refugiaților prin importul de opere din țări care au aceeași limbă cu limba acestor categorii. Cadrul ar putea fi considerat, de asemenea, ca având o contribuție la sporirea

([40]) A se vedea studiul, p. 67.
([41]) Răspunsul la cererea de contribuții din partea Consiliului European al Scriitorilor, disponibil la adresa Legislația UE privind drepturile de autor pentru persoanele nevăzătoare și cu deficiențe de vedere – evaluarea Directivei și a Regulamentului de punere în aplicare a Tratatului de la Marrakesh (europa.eu).
([42]) Răspunsurile la cererea de contribuții din partea unui cetățean al UE și Nota, 2023, disponibile la adresa Legislația UE privind drepturile de autor pentru persoanele nevăzătoare și cu deficiențe de vedere – evaluarea Directivei și a Regulamentului de punere în aplicare a Tratatului de la Marrakesh (europa.eu).
([43]) Răspunsul la cererea de contribuții din Nota, 2023; disponibil la adresa Legislația UE privind drepturile de autor pentru persoanele nevăzătoare și cu deficiențe de vedere – evaluarea Directivei și a Regulamentului de punere în aplicare a Tratatului de la Marrakesh (europa.eu); interviuri realizate de echipa de studiu cu Uniunea Europeană a Nevăzătorilor și Eureka Leuven, 2023.
([44]) Răspunsul la cererea de contribuții din Nota, 2023, disponibil la adresa Legislația UE privind drepturile de autor pentru persoanele nevăzătoare și cu deficiențe de vedere – evaluarea Directivei și a Regulamentului de punere în aplicare a Tratatului de la Marrakesh (europa.eu).
([45]) Interviu realizat de echipa de studiu cu Forumul european al persoanelor cu handicap, Consiliul Scriitorilor Europeni, Federația germană a nevăzătorilor și a persoanelor cu deficiențe de vedere, Biblioteca privind accesibilitatea Celia și Eureka Leuven.

gradului de informare, în special în rândul editorilor, cu privire la provocările cu care se confruntă persoanele cu handicap ([46]).

IV. EFICIENȚĂ

Analiza eficienței în contextul acestei evaluări a prezentat limitări importante, deoarece nu existau suficiente date disponibile pentru a cuantifica impactul aplicării normelor Marrakesh. O mare parte din datele cantitative colectate conțineau detalii limitate privind bugetul entităților autorizate și alocările acestora sau se refereau doar la o anumită entitate autorizată. Prin urmare, evaluarea se bazează în principal pe luarea în considerare a datelor calitative.

Chiar înainte de adoptarea Directivei și a Regulamentului Marrakesh, dreptul Uniunii, în special articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva InfoSoc, oferea statelor membre opțiunea de a introduce o excepție de la drepturile de autor sau o limitare a acestor drepturi în beneficiul persoanelor cu handicap. Statele membre au utilizat această opțiune pentru a pune în aplicare excepția sau limitarea în legislația lor națională, însă variațiile în ceea ce privește domeniul de aplicare la nivel național au creat sarcini pentru schimbul transfrontalier de exemplare în format accesibil ([47]). Cadrul Marrakesh a atenuat aceste diferențe și a sporit securitatea juridică prin clarificarea sferei beneficiarilor vizați, precum și a domeniului de aplicare al actelor relevante privind drepturile de autor care ar putea fi efectuate. Astfel cum s-a explicat în secțiunea de mai sus, acest lucru a condus la o creștere a numărului de beneficiari vizați și a facilitat schimburile transfrontaliere. Prin urmare, persoanele cu handicap beneficiază de un acces îmbunătățit la exemplare în format accesibil și este probabil ca entitățile autorizate să furnizeze servicii unei baze mai mari de utilizatori și să participe la mai multe schimburi transfrontaliere.

Deși entitățile autorizate mobilizează resurse pentru a produce exemplare în format accesibil, aceste costuri nu le sunt impuse de cadrul Marrakesh, care urmărește să faciliteze activitatea lor de producere și schimb de exemplare în format accesibil printr-o mai mare securitate juridică. Majoritatea entităților autorizate intervievate în cadrul studiului au raportat că nu au existat modificări majore ale costurilor de producție în urma punerii în aplicare a cadrului Marrakesh.

În același timp, armonizarea introdusă de cadrul Marrakesh a creat economii pentru entitățile autorizate, deoarece exemplarele în format accesibil au putut fi obținute mai ușor prin schimb transfrontalier, contribuind astfel la prevenirea duplicării activității. O entitate autorizată a indicat, de exemplu, că schimburile transfrontaliere, în interiorul și în afara UE, au condus la economii de aproximativ 133 000 EUR pe o perioadă de trei ani și jumătate. Armonizarea

([46]) Interviuri realizate de echipa de studiu cu Centrul german pentru lectură accesibilă, Uniunea Europeană a Nevăzătorilor, Consiliul Scriitorilor Europeni și Luisterpuntbibliotheek, 2023.

([47]) Comisia Europeană, Direcția Generală Piața Internă și Servicii, Francquen, A., Dusollier, S., Triaille, J. et al., Study on the application of Directive 2001/29/EC on copyright and related rights in the information society (Studiu referitor la aplicarea Directivei 2001/29/CE privind drepturile de autor și drepturile conexe în societatea informațională), („Directiva Infosoc”), Comisia Europeană, 2013, https://data.europa.eu/doi/10.2780/90141, p. 420.

normelor UE a redus, de asemenea, necesitatea de a verifica normele naționale în materie de drepturi de autor care se aplică în țările de destinație.

Entitățile autorizate care distribuie, comunică publicului sau pun la dispoziția publicului exemplare în format accesibil fac obiectul anumitor norme prevăzute de cadru. Aceste norme se limitează la a împiedica distribuirea neautorizată de exemplare în format accesibil și la a permite beneficiarilor, titularilor de drepturi și altor entități autorizate să primească informații relevante. Practicile entităților autorizate în acest sens sunt variate ([48]), însă nu există date precise pentru a cuantifica resursele utilizate în acest scop. În același timp, cadrul nu impune entităților autorizate obligații care ar putea împiedica producerea de exemplare în format accesibil și care ar putea fi percepute ca o povară. De exemplu, cadrul împiedică obligarea entităților autorizate să asigure verificarea prealabilă a disponibilității comerciale a operelor în formate accesibile. În plus, cadrul nu prevede o procedură specifică de autorizare, clarificând în acest sens faptul că cerințele de autorizare sau de recunoaștere, de exemplu referitoare la furnizarea de servicii de natură generală către beneficiari, nu ar trebui să împiedice entitățile autorizate să desfășoare activitățile permise în temeiul instrumentelor Marrakesh.

Cadrul nu abordează aspecte legate de finanțarea entităților autorizate. În proporții diferite, bugetele entităților autorizate din majoritatea statelor membre sunt finanțate din fonduri publice. În anumite cazuri, beneficiarii ar putea contribui, de asemenea, la fondurile entităților autorizate prin donații. Autoritățile naționale suportă costurile legate, în general, de punerea în aplicare a normelor, deși cadrul nu prevede obligații specifice de monitorizare.

Deși informațiile disponibile nu permit formularea unor concluzii ferme bazate pe date cantitative, evaluarea nu a scos la iveală sarcini inutile introduse de cadru și nu pare să existe o nevoie de simplificare și raționalizare. Directiva și Regulamentul Marrakesh nu impun entităților autorizate o procedură specifică de autorizare, împiedică verificările prealabile ale disponibilității comerciale și nu includ obligații de raportare obligatorie pentru entitățile autorizate către autoritățile naționale. Statele membre trebuie să raporteze Comisiei doar informațiile care le-au fost transmise în mod voluntar cu privire la datele de contact ale entităților autorizate care efectuează schimburi transfrontaliere. Cerințele administrative se limitează la ceea ce este necesar pentru a asigura disponibilitatea exemplarelor în format accesibil, pentru a împiedica utilizările neautorizate și pentru a facilita transparența. Intervenția, care îmbunătățește disponibilitatea exemplarelor în format accesibil pentru beneficiari, creând în același timp economii prin sporirea securității juridice, își atinge obiectivele în mod eficient.

Impactul asupra eficienței sistemelor de compensare

În ceea ce privește titularii de drepturi, se preconiza că normele vor avea un impact limitat asupra drepturilor lor de autor ca drept de proprietate (recunoscut la articolul 17 din Cartă),

([48]) Anexa IV la studiu.

întrucât Directiva Marrakesh se limitează la armonizarea deplină a excepțiilor sau limitărilor divergente privind drepturile de autor deja existente la nivel național înainte de adoptarea Directivei Marrakesh și la facilitarea schimbului transfrontalier de formate accesibile ([49]). Este posibil ca unele variații ale impactului în comparație cu perioada anterioară Marrakesh să fi rezultat din îmbunătățirea disponibilității exemplarelor în format accesibil, inclusiv din creșterea numărului de beneficiari (astfel cum se detaliază în secțiunea privind eficacitatea). Directiva Marrakesh recunoaște posibilitatea de a menține sau de a introduce sisteme de compensare, clarificând totodată faptul că, atunci când se stabilește nivelul compensației, ar trebui să se țină cont în mod corespunzător de caracterul nelucrativ al activităților entităților autorizate, de obiectivele de interes public urmărite de directivă, de interesele beneficiarilor excepției, de prejudiciile pe care le-ar putea suferi titularii de drepturi și de necesitatea de a asigura difuzarea transfrontalieră de exemplare în format accesibil. De asemenea, trebuie luate în considerare circumstanțele specifice fiecărui caz care rezultă din realizarea unui anumit exemplar în format accesibil. Atunci când prejudiciul suferit de un titular de drepturi este minim, nu ar trebui să poată da naștere unei obligații de plată a compensației. În statele membre care au instituit sisteme de compensare, entitățile autorizate suportă costuri legate de plata compensației, inclusiv calcularea și distribuirea taxelor de către entitățile autorizate. Întrucât unele dintre sistemele naționale de compensare erau, de asemenea, deja instituite înainte de adoptarea cadrului Marrakesh sau au înlocuit alte obligații, costurile aferente nu sunt, în general, noi.

Conform informațiilor colectate de studiu, compensația totală plătită poate să difere semnificativ de la un stat membru la altul, costul variind de la 27 000 EUR în Germania, 159 000 EUR în Finlanda, 1 milion EUR în Suedia la 1,7 milioane EUR în Danemarca. Impactul asociat sistemelor de compensare de către părțile interesate pare să varieze în funcție de modul în care sunt concepute și de modelul de finanțare al sistemelor naționale de compensare. Astfel cum se explică în secțiunea privind eficacitatea, chiar dacă compensația totală plătită anual ar putea fi scăzută, impactul poate fi perceput ca fiind important de către părțile interesate dacă bugetul entităților autorizate nu este considerat suficient de ridicat (în special dacă entitățile autorizate se bazează pe donații pentru finanțarea lor).

Pe lângă finanțarea disponibilă pentru entitățile autorizate, costurile administrative legate, de exemplu, de calcularea și plata sistemelor de compensare par să varieze în funcție de digitalizarea și automatizarea prelucrării datelor, dar nu sunt disponibile date precise pentru a determina aceste costuri.

([49]) Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite utilizări permise ale operelor și altor obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, COM(2016) 596 final, 2016/0278 (COD), p. 6;
Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind schimbul transfrontalier între Uniune și țările terțe de exemplare în format accesibil ale anumitor opere și altor obiecte ale protecției prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, COM(2016) 595 final, 2016/0279 (COD), p. 5.

Factori care contribuie la punerea în aplicare eficientă a Directivei Marrakesh

În funcție de contextul instituțional și de piață specific din statele membre, anumiți factori pot contribui la punerea în aplicare eficientă a Directivei Marrakesh.

În special, centralizarea sau intensificarea cooperării dintre entitățile autorizate poate facilita economiile de scară, precum și accesul beneficiarilor. Pe lângă inițiativa ABC a OMPI, au fost dezvoltate și alte inițiative de cooperare la nivel național, care conectează entitățile autorizate de pe teritoriul respectiv sau entitățile autorizate prezente în aceeași zonă lingvistică (de exemplu, între entitățile autorizate din Austria, Germania și Elveția) sau care conectează entități autorizate pentru proiecte specifice (de exemplu, cooperarea dintre entitățile autorizate din țările nordice pentru a coordona producția și a partaja costurile în vederea furnizării de exemplare în limba unei minorități etnice).

În plus, formele de cooperare între entitățile autorizate și editori, cum ar fi producerea de exemplare în format accesibil sau schimbul de informații și de titluri, pot fi eficiente din punctul de vedere al costurilor și pot preveni duplicarea.

Accesul beneficiarilor la titlurile disponibile este facilitat de anumite entități autorizate prin cataloage online. În același timp, nu toți beneficiarii dispun de know-how-ul sau de accesul la tehnologia care să le permită accesul prin intermediul unui catalog online. Diferitele practici pentru a răspunde nevoilor diverse ale beneficiarilor și pentru a le oferi sprijinul necesar (de exemplu, colaborarea cu rețelele de biblioteci, furnizarea de mijloace alternative de contact, formare) par, de asemenea, relevante pentru îmbunătățirea accesului.

Nivelul de digitalizare a entităților autorizate și interoperabilitatea formatelor pe care le utilizează pot contribui la reducerea la minimum a costurilor administrative și operaționale, precum și la facilitarea în continuare a schimburilor transfrontaliere și la reducerea la minimum a sarcinilor administrative legate de activitatea de transformare (în special în schimbul cu țări terțe).

Obligația impusă entităților autorizate la articolul 5 alineatul (1) litera (b) din directivă de a adopta măsurile corespunzătoare pentru a descuraja reproducerea, distribuția, comunicarea către public sau punerea la dispoziția publicului în mod neautorizat a exemplarelor în format accesibil ar trebui respectată pe deplin, asigurându-se, în același timp, că aceasta nu creează obstacole în calea accesului beneficiarilor. Deși nu sunt disponibile informații precise pentru a evalua impactul metodelor utilizate de entitățile autorizate pentru a împiedica difuzarea neautorizată a exemplarelor în format accesibil, interviurile cu părțile interesate sugerează că protecția prin parolă și autentificarea în doi pași reduc accesibilitatea pentru beneficiari și sunt evitate de entitățile autorizate. Pe de altă parte, filigranarea pare să ofere un bun raport costuri-beneficii în împiedicarea difuzării neautorizate a exemplarelor care pot fi descărcate în formate nespecializate. La un nivel mai general, măsurile instituite pentru a împiedica utilizările neautorizate au o pondere și mai mare atunci când exemplarele furnizate de entitățile autorizate sunt de înaltă calitate și în formate (cărți electronice, cărți audio) care, în teorie, pot fi accesate de un public mai larg.

V. COERENȚĂ

Directiva și Regulamentul Marrakesh contribuie la îmbunătățirea accesului la opere culturale, materiale educaționale și informații pentru persoanele cu handicap, în conformitate cu obiectivul prevăzut la articolul 30 din Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CNUDPH). Transpunerea Tratatului de la Marrakesh în dreptul Uniunii a fost recomandată în observațiile Comitetului Națiunilor Unite pentru drepturile persoanelor cu handicap referitoare la raportul inițial al Uniunii Europene, în legătură cu articolul 30 din convenție ([50]).

Directiva și Regulamentul Marrakesh sunt, de asemenea, în concordanță cu obiectivele și cu domeniul de aplicare personal și material al Tratatului de la Marrakesh.

La nivelul UE, Directiva și Regulamentul Marrakesh sunt în concordanță cu celelalte instrumente ale legislației UE privind drepturile de autor, în special cu Directiva 2001/29/CE, care permite statelor membre să prevadă în legislațiile lor naționale excepții pentru alte tipuri de handicap sau alte tipuri de opere decât cele care intră în domeniul de aplicare al Directivei Marrakesh ([51]).

Instrumentele Marrakesh sunt, de asemenea, în concordanță cu Carta drepturilor fundamentale a UE, care interzice toate formele de discriminare, inclusiv pe motive de handicap, și prevede că dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri care să le asigure autonomia, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității este recunoscut și respectat de UE.

Instrumentele Marrakesh sunt în concordanță cu alte acte legislative ale UE care abordează problema handicapului în mediul digital, cum ar fi Directiva privind accesibilitatea site-urilor web ([52]), Directiva serviciilor mass-media audiovizuale ([53]) și Actul european privind accesibilitatea ([54]) (AEA). Primele două se referă la sectoare diferite de operele scrise care fac obiectul cadrului Marrakesh (și anume site-urile web din sectorul public și, respectiv, serviciile mass-media audiovizuale) și abordează accesibilitatea acestor servicii cu alte instrumente juridice decât legislația privind drepturile de autor.

AEA urmărește să îmbunătățească funcționarea pieței interne pentru produse și servicii accesibile, prin introducerea unor norme comune privind accesibilitatea și, astfel, prin eliminarea barierelor create de normele divergente din statele membre. Statele membre

([50]) https://digitallibrary.un.org/record/812354?ln=en&v=pdf.

([51]) Articolul 8 din Directiva Marrakesh modifică articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva InfoSoc pentru a prevedea că aceasta din urmă nu „aduce atingere obligațiilor care le revin statelor membre în temeiul Directivei (UE) 2017/1564 a Parlamentului European și a Consiliului”.

([52]) Directiva (UE) 2016/2102 privind accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public, JO L 327, 2.12.2016, p. 1.

([53]) Directiva 2010/13/UE privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) (versiune codificată), JO L 95, 15.4.2010, p. 1.

([54]) Directiva (UE) 2019/882 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor, JO L 151, 7.6.2019, p. 70.

trebuie să se asigure că operatorii economici introduc pe piață numai produse și furnizează numai servicii care sunt conforme cu cerințele de accesibilitate prevăzute de actul menționat. Acestea includ, printre altele, cărțile electronice și software-ul dedicat, precum și e-readerele. Măsurile, care se aplică de la 28 iunie 2025, nu modifică normele în materie de drepturi de autor din Directiva și Regulamentul Marrakesh. Ambele măsuri se aplică în paralel, AEA asigurând disponibilitatea sporită a cărților electronice accesibile, în timp ce instrumentele Marrakesh ar permite în continuare beneficiarilor și entităților autorizate să adapteze operele scrise publicate în exemplare în formate accesibile pentru persoanele cu deficiențe de vedere și de citire sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate. Atât reprezentanții titularilor de drepturi, cât și entitățile autorizate au subliniat importanța sinergiilor și a cooperării pentru punerea în aplicare corespunzătoare a AEA și pentru asigurarea complementarității dintre aceste acte legislative.

Potrivit reprezentanților titularilor de drepturi, punerea în aplicare a AEA ar face mai relevantă necesitatea de a se asigura că normele Marrakesh nu interferează cu exploatarea normală a operei.

Cu toate acestea, astfel cum se explică în considerentul 14, o obligație explicită de a verifica disponibilitatea comercială ar putea avea un impact asupra securității juridice pentru entitățile autorizate. În plus, cărțile electronice accesibile produse de piață în temeiul AEA nu răspund neapărat diferitelor nevoi specifice ale beneficiarilor care intră sub incidența Directivei Marrakesh. Este probabil ([55]) ca entitățile autorizate să se adapteze la aspectele practice ale noului context și să își orienteze resursele pentru a răspunde nevoilor nesatisfăcute de piață ([56]).

Instrumentele Marrakesh par, de asemenea, coerente la nivel intern, cu dispoziții aliniate la obiectivul său principal de sporire a disponibilității operelor în exemplare în format accesibil, protejând în același timp echilibrul drepturilor și intereselor între titularii de drepturi și utilizatori.

Pentru a proteja interesele titularilor de drepturi, astfel cum s-a discutat și în secțiunile anterioare, entităților autorizate le sunt impuse anumite obligații pentru a preveni utilizarea neautorizată. Titularii de drepturi ar fi în favoarea unei examinări mai atente de către autoritățile naționale a modului în care entitățile autorizate își îndeplinesc obligațiile, în special pentru a preveni difuzarea neautorizată. Anumiți titulari de drepturi susțin, de asemenea, că informațiile cuprinzătoare privind entitățile autorizate care își desfășoară activitatea într-un stat membru ar putea facilita și mai mult cooperarea (de exemplu, schimbul de dosare de către titularii de drepturi). În același timp, beneficiarii au avertizat că cerințele

([55]) De exemplu, o entitate autorizată a raportat că, probabil, se va concentra asupra persoanelor cu dificultăți de citire a materialelor imprimate care au probleme cognitive (a se vedea studiul, p. 96).

([56]) Pentru discuții suplimentare privind impactul AEA, a se vedea, de asemenea, secțiunea VII (relevanță).

din anumite state membre privind includerea entităților autorizate pe o listă aprobată contravin Tratatului de la Marrakesh ([57]).

După cum se detaliază în secțiunea introductivă, directiva împiedică introducerea unor condiții pentru inițierea de activități în temeiul cadrului, prevăzând totuși că astfel de activități pot fi întreprinse nu numai de beneficiari, ci și de entități autorizate care se limitează la categorii specifice [astfel cum sunt definite la articolul 2 alineatul (4)]. Directiva clarifică faptul că procedurile naționale de autorizare sau de recunoaștere aplicabile, de exemplu, prestării de servicii cu caracter general persoanelor beneficiare nu ar trebui să împiedice entitățile autorizate să desfășoare activități în temeiul cadrului. În evaluare s-a constatat că sistemele existente la nivel național variază, anumite state membre impunând o anumită formă de notificare, prin care autoritatea competentă este informată, de obicei, cu privire la denumirea, statutul juridic, datele de contact și informațiile referitoare la activitățile relevante ale entității autorizate. Cu toate acestea, nu au fost disponibile date pentru toate statele membre. În plus, cadrul încurajează notificarea voluntară către autoritățile naționale a datelor de contact ale entităților autorizate implicate în schimburi transfrontaliere, ceea ce poate contribui la îmbunătățirea transparenței.

În general, instrumentele Marrakesh pun în aplicare obligațiile internaționale ale UE în temeiul Tratatului de la Marrakesh și sunt în concordanță cu acquis-ul UE (în special cu cadrul UE privind dreptul de autor și cu politicile UE privind persoanele cu handicap) – și pe plan intern, în ceea ce privește obiectivele și dispozițiile sale principale. În contextul legislației UE detaliate mai sus, instrumentele Marrakesh constituie unul dintre mijloacele de îmbunătățire a accesibilității materialelor imprimate. În cele din urmă, accesul persoanelor cu handicap la informații, educație și cultură este influențat de efectul combinat al tuturor instrumentelor legislative ale UE privind accesibilitatea.

VI. VALOAREA ADĂUGATĂ A UE

CJUE a concluzionat că UE are competența exclusivă de a încheia Tratatul de la Marrakesh și, prin urmare, este necesară introducerea unor norme la nivelul UE pentru a îndeplini obligațiile internaționale ale UE care decurg din adoptarea tratatului.

Înainte de încheierea Tratatului de la Marrakesh, deși toate statele membre puseseră în aplicare excepții de la drepturile de autor sau limitări ale acestor drepturi în beneficiul persoanelor cu deficiențe de vedere, existau divergențe în ceea ce privește domeniul de aplicare al excepției ([58]), care, la rândul lor, afectau schimbul transfrontalier de exemplare în

([57]) A se vedea contribuția la cererea de contribuții din partea FEPH și a UEN (Uniunea Europeană a Nevăzătorilor), disponibilă la adresa https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13615-EU-copyright-law-for-blind-and-visually-impaired-people-evaluation-of-the-Marrakesh-Directive-and-Regulation/F3414879_en.

([58]) *Study on the application of Directive 2001/29/EC on copyright and related rights in the information society* (Studiu referitor la aplicarea Directivei 2001/29/CE privind drepturile de autor și drepturile conexe în societatea informațională), 2013, p. 428, disponibil la adresa: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9ebb5084-ea89-4b3e-bda2-33816f11425b.

format accesibil ([59]). Lipsa intervenției UE pentru adoptarea Directivei și a Regulamentului Marrakesh ar fi însemnat menținerea acestui *statu quo*.

Adoptarea Directivei și a Regulamentului Marrakesh, pe lângă faptul că a fost necesară pentru îndeplinirea obligațiilor internaționale ale UE, a armonizat domeniul de aplicare al excepției de la dreptul de autor și a facilitat schimburile transfrontaliere atât în cadrul UE, cât și cu țările terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh. La rândul său, facilitarea schimburilor transfrontaliere a condus la economii de scară ([60]).

Efectul transfrontalier nu ar fi putut fi realizat la fel de eficient prin măsuri la nivel național. Intervenția UE a ajutat în special beneficiarii și entitățile autorizate prin asigurarea unei securități juridice sporite, ceea ce a condus la limitarea dublării eforturilor, la creșterea eficienței globale și la îmbunătățirea disponibilității exemplarelor în formate accesibile.

VII. RELEVANȚĂ

Relevanța instrumentelor Marrakesh a fost evaluată ținând seama de evoluția pieței, a politicii și a tehnologiei.

În perioada de referință, oferta comercială de opere în format accesibil „nativ” a rămas insuficient dezvoltată. În același timp, s-a înregistrat o creștere a formatelor digitale, cum ar fi cărțile electronice și cărțile audio adresate publicului larg, care, în mod indirect, pot răspunde și anumitor nevoi ale beneficiarilor. Cu toate acestea, beneficiarii indică faptul că astfel de formate nu sunt întotdeauna suficient de accesibile, de exemplu din cauza lipsei unei navigări accesibile prin conținutul lor sau a lipsei accesibilității platformelor comerciale la opera în sine, sau că este mai probabil ca acestea să fie accesibile mai degrabă pentru anumite categorii de beneficiari (de exemplu, persoanele cu deficiențe de vedere) decât pentru altele (de exemplu, utilizatorii nevăzători).

Se preconizează că AEA va avea un impact important în ceea ce privește punerea la dispoziție a cărților electronice într-un format accesibil. Cărțile electronice furnizate pe piață începând din iunie 2025 vor fi accesibile în conformitate cu cerințele de accesibilitate ale AEA, pentru a facilita accesul persoanelor cu handicap. Este important de remarcat faptul că microîntreprinderile care prestează servicii sunt scutite de obligația de a respecta cerințele de accesibilitate prevăzute în directivă. Cu toate acestea, statele membre au obligația de a oferi microîntreprinderilor orientări și instrumente care să faciliteze aplicarea măsurilor naționale de transpunere a AEA. În plus, AEA conține unele garanții, care permit operatorilor economici să aplice cerințele de accesibilitate în măsura în care acestea nu impun o sarcină disproporționată sau nu presupun o modificare semnificativă a unui produs sau a unui serviciu care duce la modificarea fundamentală naturii de bază a acestuia.

([59]) Idem, p. 437.
([60]) A se vedea analiza din secțiunea IV privind eficiența.

Astfel cum se indică și în studiu ([61]), AEA nu pune sub semnul întrebării relevanța excepției de la drepturile de autor prevăzute în Directiva Marrakesh. Alte formate decât cărțile electronice – care sunt reglementate de AEA – ar putea fi mai potrivite pentru diferite tipuri de handicap (de exemplu, anumite persoane ar putea să nu aibă abilitățile sau hardware-ul necesar pentru a utiliza cărțile electronice și s-ar putea simți mai confortabil utilizând Braille sau formatul cu caractere mărite). Chiar și pentru persoanele care utilizează cărți electronice, formatul specific al cărților electronice accesibile disponibile pe piață ar putea să nu fie adecvat pentru toate tipurile de dificultăți de citire a materialelor imprimate. În plus, este posibil ca obligațiile prevăzute în AEA să nu conducă la disponibilitatea deplină a tuturor titlurilor în format accesibil „nativ” și, în special, atunci când editorii se califică drept microîntreprinderi, ceea ce face ca oferta de cărți în format accesibil „nativ” să nu fie pe deplin completă. Titularii de drepturi intervievați pentru studiu au susținut că, pentru a fi accesibile, cărțile de benzi desenate ar putea necesita modificări fundamentale. La un nivel mai general, aceștia au susținut că costurile ridicate pentru asigurarea accesibilității unei opere (dacă aceasta conține un număr mare de grafice sau diagrame, de exemplu), combinate cu un nivel scăzut al vânzărilor preconizate, ar putea constitui o justificare pentru a susține că acest lucru conduce la sarcini disproporționate ([62]).

Faptul că piața va furniza în mod direct mai multe cărți electronice accesibile ca urmare a AEA reprezintă o evoluție pozitivă. Totuși, acest fapt nu va răspunde în totalitate nevoilor persoanelor cu handicap în ceea ce privește operele vizate de instrumentele Marrakesh în formate accesibile. Pe de altă parte, acest lucru ar putea contribui la eliberarea de resurse pentru ca entitățile autorizate să se concentreze asupra unei producții mai specializate de exemplare în format accesibil ([63]).

În sfârșit, în urma adoptării instrumentelor Marrakesh, tehnologiile și programele informatice au devenit disponibile pe scară mai largă pentru a facilita accesibilitatea operelor imprimate și o mai mare disponibilitate a formatelor accesibile, marcând trecerea de la formate analogice la formate digitale și de la distribuția fizică la accesul online ([64]). Tehnologia poate facilita și eficientiza producția de opere în format accesibil „nativ”, inclusiv cărți electronice și exemplare în format accesibil, și poate oferi beneficiarilor instrumente mai bune pentru a avea acces la operele imprimate.

Persistă unele provocări în ceea ce privește utilizarea acestor tehnologii, de la barierele în calea accesului la tehnologie (de exemplu, costuri, interoperabilitate, know-how) până la limitarea tehnologiei în sine (complexitatea adaptării operelor care conțin imagini sau

([61]) A se vedea studiul, p. 56.
([62]) În acest caz, ei ar trebui să aplice cerințele de accesibilitate în măsura în care acestea nu reprezintă o sarcină disproporționată sau o modificare fundamentală.
([63]) A se vedea răspunsul la cererea de contribuții din partea Daisy Consortium, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13615-EU-copyright-law-for-blind-and-visually-impaired-people-evaluation-of-the-Marrakesh-Directive-and-Regulation/feedback_en?p_id=31995115.
([64]) A se vedea studiul, p.57 și 59.

formule matematice sau grafice, calitatea insuficientă a textului pentru adaptarea vorbirii) ([65]).

În general, în pofida limitărilor, dezvoltarea tehnologică facilitează și eficientizează producția de opere accesibile de către editori și entitățile autorizate. Ea oferă, de asemenea, beneficiarilor instrumente suplimentare pentru accesarea operelor imprimate. Cu toate acestea, noile tehnologii nu fac ca instrumentele Marrakesh să devină redundante: astfel cum se indică în studiu, acestea rămân o condiție prealabilă pentru a profita de dezvoltarea tehnologică ([66]).

VIII. CONCLUZII ȘI ÎNVĂȚĂMINTE DESPRINSE

În evaluare s-a constatat că Directiva și Regulamentul Marrakesh au o **valoare adăugată europeană**. Adoptarea acestora a fost esențială pentru îndeplinirea obligațiilor internaționale ale UE în calitate de semnatar al Tratatului de la Marrakesh și pentru armonizarea excepției de la drepturile de autor pentru persoanele cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, pentru a aborda divergențele existente în ceea ce privește domeniul de aplicare al excepțiilor și limitărilor naționale și pentru a facilita schimbul transfrontalier de exemplare în format accesibil. Același efect nu ar fi putut fi obținut de statele membre în lipsa intervenției UE. Cadrul a adus valoare adăugată, în special pentru beneficiari și entitățile autorizate, prin asigurarea unei securități juridice sporite, în special pentru schimbul transfrontalier de exemplare în format accesibil.

Directiva și Regulamentul Marrakesh au fost, în general, **eficace** în ceea ce privește îmbunătățirea disponibilității exemplarelor în format accesibil, astfel cum indică datele calitative colectate pentru evaluare, precum și datele din eșantion care arată că numărul acestor exemplare a crescut și că mai mulți beneficiari au devenit utilizatori ai serviciilor entităților autorizate în perioada de referință. Introducerea normelor Marrakesh a avut un rol pozitiv în deschiderea posibilității de schimb în cadrul UE și cu țările terțe care sunt părți la Tratatul de la Marrakesh.

Din cauza limitărilor în materie de date, nu a fost posibil să se tragă concluzii cu privire la eventualele efecte cantitative ale sistemelor de compensare permise în temeiul directivei și instituite în anumite state membre asupra producerii sau a schimbului de exemplare în format accesibil. Pe baza datelor calitative, se pare că impactul perceput al sistemelor de compensare asupra disponibilității exemplarelor în format accesibil diferă între statele membre în care există astfel de sisteme, în funcție de domeniul de aplicare al sistemului și de sursele de finanțare (de exemplu, în ce măsură donațiile contribuie la bugetul entității autorizate).

([65]) A se vedea studiul, p. 59.
([66]) A se vedea studiul, p. 60.

Evaluarea nu a dezvăluit posibilele efecte nedorite ale punerii în aplicare a instrumentelor Marrakesh, în special în ceea ce privește impactul asupra disponibilității comerciale a operelor în format accesibil.

Deși informațiile disponibile nu permit formularea unor concluzii ferme bazate pe date cantitative, evaluarea nu a scos la iveală sarcini inutile introduse de cadru și nu pare să existe o nevoie de simplificare și raționalizare. În contextul excepțiilor existente de la drepturile de autor, securitatea juridică sporită obținută prin armonizarea la nivelul UE a facilitat schimbul transfrontalier și a contribuit la prevenirea duplicării activității în ceea ce privește producerea de exemplare în format accesibil, ceea ce a dus la economii pentru entitățile autorizate. Cadrul nu impune entităților autorizate obligații care ar putea împiedica producerea de exemplare în format accesibil și care ar putea fi percepute ca o povară. În general, normele par să fi îmbunătățit în mod eficient accesul beneficiarilor la exemplare în format accesibil.

În statele membre în care există sisteme de compensare, impactul acestora asupra eficienței pare să depindă de finanțarea disponibilă pentru entitățile autorizate (și, în special, dacă beneficiarii contribuie prin donații la fondurile globale ale entităților autorizate), precum și de nivelul de digitalizare a entităților autorizate.

Anumiți factori care depășesc cadrul Marrakesh pot contribui la eficiența acestuia. Printre aceștia se pot număra diferite inițiative care permit schimbul de informații și cooperarea dintre entitățile autorizate, precum și între entitățile autorizate și editori, nivelul de digitalizare în rândul entităților autorizate și furnizarea de sprijin adaptat beneficiarilor în ceea ce privește accesul la informații privind operele disponibile.

În evaluare s-a constatat că dispozițiile Marrakesh sunt coerente la nivel intern, fiind adecvate pentru a aborda obiectivul principal de sporire a disponibilității operelor în exemplare în format accesibil, protejând în același timp un echilibru echitabil între drepturile și interesele titularilor de drepturi și cele ale utilizatorilor. Instrumentele Marrakesh sunt, de asemenea, **în concordanță** cu acquis-ul internațional și cu acquis-ul UE. În special, ele sunt complementare Actului european privind accesibilitatea, care impune ca o gamă largă de produse și servicii de uz zilnic, inclusiv cărțile electronice, să fie accesibile persoanelor cu handicap.

Abordarea adoptată de normele Marrakesh pentru a evita obligațiile excesive pentru entitățile autorizate (cum ar fi verificarea disponibilității comerciale a formatelor accesibile ale operelor pe care intenționează să le adapteze) rămâne un obiectiv valabil și în contextul punerii în aplicare a AEA, pentru a preveni un impact negativ asupra disponibilității exemplarelor în format accesibil pentru beneficiari. În același timp, o cooperare voluntară sporită între titularii de drepturi și entitățile autorizate ar trebui să faciliteze interacțiunea cu AEA, pentru a se asigura că entitățile autorizate își vor orienta resursele astfel încât să răspundă mai bine nevoilor nesatisfăcute.

În evaluare s-a constatat că instrumentele Marrakesh rămân **relevante** având în vedere evoluțiile în materie de politică, piață și tehnologie. În special, se preconizează că AEA va

contribui la creșterea pieței comerciale a cărților electronice accesibile, însă aceasta nu răspunde în totalitate nevoilor persoanelor cu handicap care intră sub incidența Directivei Marrakesh în ceea ce privește cărțile și materialele imprimate accesibile. Este de dorit ca AEA să conducă la eliberarea resurselor entităților autorizate pentru producția mai specializată de exemplare în format accesibil.

Având în vedere rezultatele evaluării, în această etapă nu se consideră justificată nicio modificare.

Învățăminte desprinse

În general, performanța Directivei și a Regulamentului Marrakesh a corespuns așteptărilor: în contextul excepțiilor naționale existente, dar variate, de la drepturile de autor în beneficiul persoanelor cu handicap, instrumentele UE au îmbunătățit securitatea juridică prin clarificarea utilizărilor și a beneficiarilor care intră sub incidența normelor UE privind drepturile de autor. Acest lucru a contribuit la îmbunătățirea accesului la exemplare în format accesibil, protejând în același timp echilibrul dintre drepturi și interese. În același timp, impactul măsurilor puse în aplicare în statele membre poate varia în funcție de diferiți factori, în special finanțarea sau resursele, precum și accesul la tehnologie, conștientizarea și nivelurile de cooperare. Deși nu sunt disponibile date cuprinzătoare pentru a evalua impactul acestor factori, principalele învățăminte desprinse în urma evaluării sunt următoarele:

- finanțarea insuficientă sau alte resurse insuficiente (resurse umane, know-how, tehnologie) pentru entitățile autorizate sunt percepute ca principalele obstacole în calea furnizării mai multor exemplare în format accesibil**.** Asigurarea unui nivel stabil și suficient de finanțare pentru entitățile autorizate la nivel național pare relevantă pentru eficacitatea și eficiența măsurilor, inclusiv în cazurile în care există sisteme de compensare;
- nivelul de digitalizare și de pregătire tehnologică în rândul entităților autorizate poate eficientiza crearea, schimbul și accesarea exemplarelor în format accesibil;
- este probabil ca practicile menite să asigure o cunoaștere mai bună a serviciilor oferite de entitățile autorizate și sprijinul adaptat acordat beneficiarilor pentru a găsi și a accesa titlurile oferite să aducă beneficii suplimentare eficacității cadrului;
- măsurile instituite de entitățile autorizate pentru a împiedica utilizarea neautorizată sunt importante pentru a împiedica prejudicierea titularilor de drepturi, cu atât mai mult atunci când exemplarele furnizate de entitățile autorizate sunt în formate (cărți electronice, cărți audio) care pot fi accesate de un public mai larg. Pot fi aplicate diverse metode pentru a împiedica utilizarea neautorizată, printre care filigranarea;
- sistemele de monitorizare variază de la un stat membru la altul, însă nu toate autoritățile naționale par să dispună de astfel de sisteme sau (într-un caz) nu au cunoștință de entitățile autorizate din țara respectivă. Entitățile autorizate în temeiul directivei se limitează la categoriile specifice menționate la articolul 2 alineatul (4). În

plus, notificarea voluntară de către entitățile autorizate către autoritățile lor naționale, încurajată de directivă pentru entitățile care desfășoară schimburi transfrontaliere, poate contribui la creșterea transparenței pentru toate părțile relevante și ar trebui aplicată pe scară mai largă;

– inițiativele de sprijinire a cooperării dintre entitățile autorizate par a fi importante pentru a atenua dublarea eforturilor între organizații și pentru a îmbunătăți transparența, precum și accesul beneficiarilor;

– în cele din urmă, cooperarea dintre entitățile autorizate și editori ar putea fi utilă pentru a spori sinergiile. Astfel de forme de cooperare deja existente (de exemplu, disponibilitatea platformelor sau a stimulentelor pentru ca editorii să furnizeze entităților autorizate un exemplar în format digital, astfel încât să se reducă la minimum riscul dublării eforturilor, partajarea costurilor de producție a anumitor formate pentru a îmbunătăți eficiența și a oferi acces prin diferite canale) ar putea deveni și mai relevante în contextul aplicării AEA și ar trebui încurajate în continuare.